

Almut, rukous ja paasto

Matt. 6:1-13

1. "Varokaa harjoittamasta hurskauttanne ihmisten edessä sitä varten, että he katse-
lisivat teitä, muuten ette saa palkkaa Isältänne, joka on taivaissa.
2. Kun siis annat almuja, älä soitata torvea edelläsi, niin kuin tekopyhät tekevät sy-
nagogissa ja kaduilla, jotta ihmiset ylistäisivät heitä. Totisesti minä sanon teille: he
ovat jo palkkansa saaneet.
3. Kun sinä annat almun, älköön vasen kätesi tietäkö, mitä oikea kätesi tekee,
4. jotta almusi pysyisi salassa. Isäsi, joka salassa näkee, palkitsee sinut.
5. Kun rukoilette, älkää olko niin kuin tekopyhät. He asettuvat mielellään rukoile-
maan synagogiin ja katujen kulmiin, jotta ihmiset näkisivät heidät. Totisesti minä sa-
non teille: he ovat jo palkkansa saaneet.
6. Mutta kun sinä rukoilet, mene kammioosi, sulje ovesi ja rukoile Isääsi, joka on sa-
lassa. Isäsi, joka salassa näkee, palkitsee sinut.
7. Kun rukoilette, älkää hokeko tyhjää niin kuin pakanat, jotka luulevat tulevansa
kuulluiksi monisanaisuutensa tähden.
8. Älkää siis olko heidän kaltaisiaan. Teidän Isänne kyllä tietää, mitä te tarvitsette,
ennen kuin häneltä anottekaan.
9. Rukoilkaa te siis näin: Isä meidän, joka olet taivaissa! Pyhitetty olkoon sinun nime-
si.
10. Tulkoon sinun valtakuntasi. Tapahtukoon sinun tahtosi myös maan päällä niin
kuin taivaassa.
11. Anna meille tänä päivänä meidän jokapäiväinen leipämme.
12. Ja anna meille meidän velkamme anteeksi, niin kuin mekin annamme anteeksi
meidän velallisillemme.
13. Äläkä saata meitä kiusaukseen, vaan päästä meidät pahasta.
[Sillä sinun on valtakunta ja voima ja kunnia iankaikkisesti. Aamen.]
14. Sillä jos te annatte ihmisille anteeksi heidän rikkomuksensa, niin myös teidän tai-
vaallinen Isänne antaa teille anteeksi.
15. Mutta jos te ette anna ihmisille anteeksi, ei myöskään teidän Isänne anna an-
teeksi teidän rikkomuksianne.
16. Kun paastoatte, älkää olko synkän näköisiä niin kuin tekopyhät. He tekevät kas-
vonsa surkean näköisiksi, jotta ihmiset näkisivät heidän paastoavan. Totisesti minä
sanon teille: he ovat jo palkkansa saaneet.
17. Mutta kun sinä paastoat, voitele pääsi ja pese kasvosi,
18. jotta sinun paastoamistasi eivät näkisi ihmiset vaan sinun Isäsi, joka on salassa.
Isäsi, joka salassa näkee, palkitsee sinut."

Millaista on hengellinen elämäsi?

Moni uskova kärsii ajoittain kuivuutta hengellisessä elämässään. Raamattu ei aukea ja rukous ei tunnu yltävän kattoa korkeammalle. Mistä löytyisivät virvoittavat elävän veden virrat? Kysymys liittyy hengellisen elämän harjoittamiseen. Herran pelas-
tamalle ihmiselle on tarjolla hurskauden harjoittamisen keinot. Osaatko käyttää niitä
oikein ja oikeilla motiiveilla? Rukoiletko Sinä? Kuinka paljon, mitä ja miten rukoilet?
Ketä rukoilet?

Hurskauden harjoittaminen

Vuorisaarnassa Jeesus ottaa kantaa niin juutalaisuudessa kuin muissakin uskon-
noissa yleisesti harjoitettuihin hurskauden harjoittamien muotoihin, jotka nousevat ih-
misen halusta vastata yleisessä ilmoituksessa (luonto, omantunnon ääni, historian
kulku ja ihmiskohtalot) saamaansa Jumalan työhön. Yleinen ilmoitus kohdistuu kaik-

kiin ihmisiin riippumatta heidän kulttuuristaan, uskonnostaan tai sivistystasostaan. Jokainen ihminen tietää, että on Jumala, joka puhuu hänelle ja vaatii häntä elämään oikein. (Vrt. Room. 1:18-32 ja 2:12-16) Yleinen ilmoitus kuuluu Raamatun tulkinnallisessa jaossa lakiin ja evankeliumiin lain piiriin. Yleinen ilmoitus paljastaa siis ihmisen syntisyyttä tiettyyn rajaan asti. Ei-kristilliset uskonnot eivät perustu yleiseen ilmoitukseen vaan pikemminkin pyrkivät tukahduttamaan sitä. (Vrt. Yukari Fujiin esimerkki) Erityinen ilmoitus eli Raamattu voi viedä ihmisen vasta pelastuksen osallisuuteen Jeesuksen Kristuksen lunastuksen perusteella.

Almujen antaminen köyhille, rukoileminen ja paastoaminen ovat oikeata Jumalan palvelemista, sikäli kuin ihminen on Kristuksessa päässyt Jumalan yhteyteen. Sen sijaan yrityksinä päästä niiden avulla osalliseksi pelastuksesta ilman Kristusta ne ovat vain ihmisen luontaista ylpeyttä ja omahyväisyyttä pönkittäviä toimenpiteitä, joilla ihmiset itse asiassa eivät saavuta mitään muuta kuin toisten ihmisten kehuja ja uskonnollista tai yhteiskunnallista arvostusta.

Toisaalta, jos köyhien auttaminen, rukous ja paasto nousevat rakkaudesta Herraan, joka taas on syntynyt Jumalan Kristuksessa osoittaman pelastavan rakkauden hedelmänä, niillä ihminen voi todellakin palvella Jumalaa niin, että taivaallinen Isä iloitsee niistä ja jopa palkitsee ne suuressa armossaan.

Mutta juuri siksi noiden hurskauden harjoitusmuotojen pitää tapahtua Jumalaan eikä ihmisiin päin.

Köyhien avustaminen

Almujen antamisesta eli köyhien avustamisesta puhuu Paavali hyvin konkreettisesti 2. Korintilaiskirjeen luvuissa 8 ja 9. Niistä näkyy, että seurakuntien avustustyö, joka on siis evankeliumin hedelmää, tapahtui selkeästi organisoiden ja läpinäkyvästi, mitä tulee avustusten tilittämiseen ja rahojen käyttöön, mutta täysin vapaaehtoisena ja jokaisen yksilön osalta anteina Jumalalle (ei siis viime kädessä seurakunnille eikä köyhille) ja niin, että "vasen käsi ei tiedä mitä oikea tekee". Seurakunnassa meillä on aivan sama vaara kuin juutalaisilla aikanaan arvioida, kuka antoi mitäkin ja arvostaa ihmisiä sen mukaan, vaikka Jeesus antoi meille selkeän opetuksen "lesken rovosta".

Rukous

Rukous on yleisinhimillistä. Kaikissa uskonnoissa, kaikissa kulttuureissa ihmiset rukoilevat. Luomisen perusteella ihmisessä on omatunto ja uskonnollinen sydän, joka etsii turvaa rukouksen keinoin. Jos ja kun ihminen lakkaa rukoilemasta, hän luopuu persoonallisuutensa erästä arvokkaimmasta piirteestä.

Tekstissämme Jeesus käsittelee rukousta ja osoittaa, että syntiinlankeemuksen seurauksena myös ihmisen rukouselämä turmeltui. Se painui pakanalliselle tasolle tai sitten yleisen ilmoituksen vaikutuspiirissä muuttui tekopyhäksi, ulkokultaiseksi. Molemmat edustavat uskonnollisuutta, mutta niille on yhteistä se, että ihminen kääntyy niissä pois elävän Jumalan persoonallisesta kohtaamisesta jonkinlaiseen uskonnolliseen suoritukseen, joka saattaa tuottaa harjoittajilleen tietynlaista tyydytystä ja uskonnollisia kokemuksia.

Idän rukous

Esimerkiksi Japanin shintolaisuudessa ja buddhalaisuudessa rukoillaan paljon. Kuitenkin idän rukous eroaa merkittävästi kristillisestä. Idän rukouksessa rukoilija itse päättää, mitä hän tarvitsee. Jos hän esimerkiksi sairastuu eivätkä lääkärit enää kyke-

ne auttamaan, hän kääntyy jumalten ja buddhien puoleen. Mitä useamman puoleen kääntyy, sitä suurempi on todennäköisyys, että apu saadaan.

Rukoilijan on kuitenkin lähestyttävä jumalia, henkiä tai muita epämääräisempiä ylikuonnollisia voimia oikealla tavalla ja oikein menetelmin. Hänen on ensiksikin ollut pidettävä yllä tietyn tasoista palvontasuhdetta rukoustensa kohteisiin. Sitten hän voi rukouksin, uhrein, pyhiinvaelluksin tai ammattilaisten (shintopappien, buddhalaisten pappien tai shamaanien) avustuksella vaikuttaa jumaliin ja henkiin. Jos jumalat tai buddhat "lainaavat" voimaansa - niin kuin rukoilija toivoo - niin hän saa haluamansa avun. Hän paranee sairaudestaan.

Avun saatuaan hän kokee helpottumista ja kiitollisuutta: "On erittäin hyvä asia, että on jumalat ja buddhat". Jos apua ei syystä tai toisesta tule, rukoilija yleensä lähtee etsimään apua uusilta jumalilta tai toisista uskonnoista. Jos hän on saanut avun ja joku kysyy, mikä jumala tai buddha auttoi, hän ei osaa vastata. Itse asiassa hän ei ole edes kiinnostunut siitä, sillä pääasia oli, että hän parani. Ihminen itse asiassa käyttää ylikuonnollisia voimia hyväkseen.

Kristillinen rukous

Kristityn ja Jumalan suhde on toisin kuin idän uskonnollisuudessa aina henkilökohtaista luonteeltaan. Jumala on persoona, henkilö, joka puhuu ihmiselle ja rakastaa häntä. Ääretön ja pyhä Jumala ei kuitenkaan koskaan suostu ihmisten hallittavaksi, ei paikallistettavaksi, eikä hyväksikäytettäväksi. Jumala on itsensä ilmoittanut ja voimme Jeesuksen Kristuksen kautta aina tietää ja tuntea **kenen** kanssa olemme tekemisissä.

Kun Jeesuksesta Kristuksesta sanotaan, että Hän on Herra, se sisältää myös tosiasiain, että Hän päättää, mikä on meille hyväksi ja mitä Hän tekee. Kun olemme kristittyjä rukouksemme ei ole yritystä taivuttaa Jumalaa omalle puolellemme ja teemmään niin kuin me tahtoisimme, vaan oman tahtomme taivuttamista Herran tahtoon ja luottavaista jäämistä Hänen käsiinsä, koska tiedämme, kuinka hyvä Hän meille on.

Kristillinen rukous voi varsinaisesti alkaa vasta sitten, kun ihminen on päässyt persoonalliseen rakkaussuhteeseen taivaallisen Isän kanssa. Se tapahtuu, kun hän saa Jeesuksen Golgatan uhrin tähden anteeksi rikkomuksensa ja yhteys Jumalaan syntyy. Siinä yhteydessä ei ole ratkaisevaa, milliasia vastauksia kristitty saa Jumalalta (kielteinen vastauskin on vastaus), vaan se, että hänen ja Jumalan välinen rakkaussuhde syvenee. Kristitylle Jumala itse on perimmäinen vastaus, ei se mitä hänelle tapahtuu.

Rukouksen ehto

Idän uskonnollisuudessa rukoukset ovat hyvin pitkälle oman edun tai oman perheen edun tavoittelua. Taloudellinen menestys ja aseman saavuttaminen ovat osoituksia saaduista vastauksista. Kristillisen rukouksen tuntomerkki on Jumalan nimen kirkastumisen, Jumalan valtakunnan tulemisen ja Jumalan tahdon tapahtuminen. Esirukous toisten puolesta on siinä keskeistä. Kun idän rukouksessa vastaukset riippuvat käytetystä menetelmästä ja siitä, että jumalien ja henkien palvonta on suoritettu asianmukaisella tavalla, siitä saattaa puuttua lähes kokonaan moraalinen ulottuvuus. Gangsteriliigan johtaja voi odottaa rukouksiinsa vastauksia siinä missä hartain buddhalainen munkkikin. Sen sijaan kristityn rukousten kuulemisen ehtona on, että hän on valmis taipumaan Jumalan edessä tunnustamaan syntinsä ja syyllisyytensä ja pyytää niitä anteeksi.

Isä-meidän rukous

Herran rukous alkaa puhuttelulla: "Meidän Isämme, joka olet taivaassa". Se kertoo, että rukouksessa pääasia ei ole se mitä rukoillaan, vaan **ketä** rukoillaan. Jeesuksen Golgatan uhrin ja ylösnousemuksen voiton tähden ihmisen on mahdollista päästä niin läheiseen suhteeseen maailmankaikkeuden täyttävään ja iankaikkisessa taivaassa asuvaan Jumalaan, että hän saa turvallisesti kutsua Häntä Isäkseen. Uskova kristitty ei kuitenkaan koskaan ole vain yksittäinen rukoilija, hän kuuluu aina Jumalan perheeseen, on seurakunnan yhteydessä rukoillessaan. Omassa kammiossa ihmissilmiltä salattu rukouskin sulkee mukaansa aina veljet ja sisaret Kristuksessa. Siksi Herran rukous on aina myös yhteisöllinen rukous.

Isä-meidän puhuttelu on aina samalla myös ylistystä, jonka olemushan on siinä, että rukoilija saa suunnata uskon silmät Isään, saa ihmetellä Häntä ja kertoa sen myös Isälle. Siksi rukous on mitä suurinta armoa ja lahjaa jo ennen kuin ensimmäistäkään pyyntöä on esitetty.

Pyhitetty olkoon Sinun nimesi!

Koko Herran rukous voidaan tiivistää ensimmäiseen rukoukseen: "Pyhitetty olkoon Sinun nimesi!" Kaikki muu, mitä rukoillaan, tähtää itse asiassa juuri siihen, että Isän nimi tulisi pyhitetyksi, ylistetyksi ja kunnioitetuksi. Rukoilemme Jumalan valtakunnan tulemistä, jotta sen keskellä Jumalan nimi olisi pyhä. Pyydämme Isän tahdon tapahtumista, jotta Hänen nimensä kirkkaus ja pyhyys loistaisi kaikille ilmeisellä tavalla. Pyydämme päivittäisiä tarpeita, syntien anteeksiantamista, varjelusta kiusauksista ja pahasta, jotta voisimme antaa koko sydämestämme kiitoksen, kunnian ja ylistyksen Jumalan nimelle.

Itse asiassa kristillisessä rukouksessa emme rukoile mitään itseämme varten, vaan sitä Jumalaa varten. Kun pakanallinen rukous etsii itselleen "yhdeksää hyvää ja kahdeksää kaunista", niin kristitty ei oikeastaan pyydä itselleen mitään. Kaikki se, minkä hän näyttää itselleen pyytävän, on viime kädessä Jumalaa itseään varten. Herran rukous voitaisiinkin tiivistää muotoon: "Isämme, kuule ja vastaa rukouksiimme, niin että Sinulle itsellesi tapahtuu parasta mahdollista! Toimi niin, että Sinä saat hyväsi, saat kunnian omalle nimellesi. Vastaa niin, että meidän elämämmekin kautta Sinä kasvait suureksi ja pyhäksi niin meidän kuin kaikkien edessä.

Jumalan vastaus pyyntöömme "Pyhitä oma nimesi" on se, että Hän alkaa oman totuuden sanansa kautta pyhittämään meidän elämäämme, puhdistamaan meitä omaan käyttöönsä, toteuttamaan omia päämääriään meidän kauttamme ja meissä. Herran nimi tulee pyhitetyksi, kun meidän elämämme pyhitetään ja erotetaan Hänen käyttöönsä. Taivaan kirkkaudessa tämä rukous tulee myös saamaan lopullisen ja täydellisen vastauksensa. Herra on oleva kaikki kaikessa.

Tulkoon Sinun valtakuntasi!

Kukaan, joka ei taivuta sydäntään, tahtoaan ja tunteitaan Jumalan hallittavaksi, ei voi myöskään korottaa Hänen nimeään. Jumalan valtakunta on totuuden ja rakkauden kautta tapahtuvaa Herran päätösvaltaa omiensa elämässä. Niin kuin sulhanen saa rakkaudellaan morsiamensa toteuttamaan toivomuksensa, Jumalan hallintavalta on mitä ihmeellisintä vapautta saada elää Herraa varten. Tämä hallinta toteutuu syvimmin, kun Kristus tulee suurena taivaallisena Ylkänä noutamaan omaa seurakuntaansa taivaallisiin häihin.

Tapautukoon Sinun tahtosi!

Usein uskovankin rukous vääristyy tahdon mittelyksi Jumalan kanssa. Uskova yrittää silloin ikään kuin "kangella vääntäen" saada Jumalan tekemään sellaista, mitä hän itse toivoo, haluaa ja tavoittelee. Jos sitten käy ilmi, että Jumala onkin eri mieltä asiasta, hän saattaa lopulta alistuvaisesti rukoilla, että tapahtukoon kuitenkin Sinun tahtosi (vaikka oman tahdon toteutuminen tuntuisi niin paljon paremmalta). Rukous "Tapahtukoon Sinun tahtosi myös maan päällä niin kuin taivaassa!" lähtee kuitenkin aivan päinvastaisesta suunnasta. Siinä Herran oma kyselee ensin Herran tahtoa asioista. Hän ikään kuin katsahtaa taivaan suuntaan ja ihailee sitä, miten Jumalan hyvä tahto jo nyt taivaassa toteutuu. Ja saatuaan sen selville, hän alkaa pyytää Herralta, että hän pääsisi ymmärtämään kuinka suurenmoisen hyvä on Jumalan tahto. Se ymmärrettyään rukoilija alkaa tahtoa sitä mitä Herrakin tahtoo ja pyytää sydämes-tään sen toteutumista, sillä vain silloin Jumalan valtakunta pääsee leviämään ja Ju-malan nimi tulee pyhitetyksi.

Anna meille tänä päivänä meidän jokapäiväinen leipämme!

Jokapäiväisen leivän pyytäminen sisältää kaiken, mitä elämiseen tarvitaan. Uskova kristitty tunnustaa siinä, että kaikkein pienimmissäkin asioissa hän on kokonaan riip-puvainen Jumalan huolenpidosta. Toisaalta hän ei halua vähätellä päivittäistä ruoka-annosta, joka sekin kertoo Herran armosta. Tämä rukous on ilmeisellä tavalla tarkoi-tettu aamulla rukoiltavaksi ja se sisältää suuren luottamuksen, sillä huomisen tai yli-huomisen asioita ei tarvitse pyytää, riittää yhden päivän tarpeet. Herra huolehtii ja siksi saa koko sydäimestään korottaa Herran nimeä!

Ja anna meille syntivelkamme anteeksi, niin kuin mekin annamme anteeksi niille, jot-ka ovat meille syntivelassa!

"Kulkeeko kaksi yhtä matkaa, elleivät ole sopineet keskenään?" Jumalan nimi ei voi kirkastua, ellemme kulje Hänen kanssaan. Se ei kirkastu myöskään silloin, kun usko-va kristitty heittäytyy katkeruutensa valtaan. Vain armahdettu voi armahtaa. Vain ar-mahtava uskova voi kirkastaa ristillä armonsa suuruuden paljastaneen Herran ni-meä.

Äläkä anna meidän joutua kiusaukseen, vaan päästä meidät pahasta!

Herran nimi kirkastuu, kun Hänen omansa voittavat kiusauksia. Herran nimi kirkas-tuu, kun Saatanan ja synnin valta menettää otteensa Jumalan lasten elämässä.

Sillä sinun on valtakunta ja voima ja kunnia iankaikkisesti.

Taivaallista Isää rukoilevan ei tarvitse jäädä epätietoisuuteen siitä, kykeneekö Herra itse vastaavaan noihin suuriin pyyntöihin, joita rukous sisältää. Herra on suuri, siksi saamme suuria Häneltä odottaa ja pyytää. Jumalan valtakunta tulee lopulta, iankaik-kinen kirkkaus alkaa ja siinä Jumalan nimi, Hänen kirkkautensa, totuutensa, rakkau- tensa ja armonsa on saava lopullisen ja loppumattoman ylistyksen.

Aamen.

Aamen, Totisesti niin on, ei ole vain sana rukouksen lopussa, vaan myös Herramme Jeesuksen eräs nimistä. Kun turvallisesti sanomme Aamen, kerromme Jeesukselle, että koska Sinä olet kanssamme, Sinä myös vastaat siitä, että opettamaasi rukouk- seen tulee vastaus. Jäämme Herra Sinun varaasi.

Anteeksiantaminen

Heti Isä-meidän rukoukseen Jeesus liitti anteeksiantamuksen saamisen ehdoksi sen, että myös me annamme anteeksi meitä vastaan rikkoneille. Jeesus tiesi täsmälleen, miksi anteeksi antamien on tavattoman vaikeata. Sehän merkitsee viime kädessä

sitä, että anteeksi antaja joutuu suostumaan ottamaan kärsittäväkseen sen vääryyden, jonka toinen aiheutti. Jeesuskaan ei voinut antaa muulla tavalla, kuin ottamalla kärsittäväkseen kaiken meidän syntimme. Toisille ihmisille anteeksi antaminen ei pohjimmiltaan onnistu mitenkään muuten, kuin siten, että ihminen saa ensin omat syntinsä anteeksi Herralta. Matteuksen 18. luvussa Jeesus käsittelee asiaa perusteellisesti.

Paastoaminen

Vanha Testamentti edellytti juutalaisilta paastoa vain yhtenä päivänä vuodessa eli suurena sovintopäivänä, jona ylipappi meni ilmestysmajan tai temppelin kaikkein pyhimpään verta mukanaan kansan tahattomien syntien sovittamiseksi.

Vanhan Testamentin aikana paastoaminen liittyi usein parannuksen tekemiseen, kun kansa Jumalan puhuttelussa tunnusti rikkomuksensa ja anoi rukouksin armoa. Jeesuksen aikana isien perinnäissääntöjen mukaisesti fariseukset paastosivat kahtena päivänä viikossa. Sen sijaan Jeesus ei asettanut seuraajilleen mitään paastosääntöjä, vaikka olikin itse ennen julkisen toiminnan alkua paastonnut 40 päivää. Jeesus edellytti paaston lähtevän vapaasta sydäimestä. Jeesuksen läsnä ollessa ei ollut tarvetta paastota, mutta Hänen kuoltuaan opetuslapset paastosivat surunsa keskellä. Antiokian seurakunta erotti Paavalin ja Barnabaksen paastoten ja rukoillen lähetystyöhön. Paavali kuvaa 2. Kor. 6:5; 11:27, miten hän usein paastosi joutuessaan kärsimään evankeliumin työssä. Myöhemmin kristinuskon levittyä eri kirkoissa alettiin pitää erityisiä paastonaikoja mm ennen joulua ja pääsiäistä.

Riivaajien ulosajon yhteydessä Jeesus liittää rukouksen ja paaston siksi voimavaraksi, jolla pahojen henkien on väistyttävä myös vaikeissa riivaustapauksissa.

Paasto ja rukous liittyvät toisiinsa siten, että paastoaja vapauttaa sekä ruoan valmistamisajan että syöntiajan rukoukseen. Paastoamalla uskovan on mahdollista vahvistaa hengellistä elämäänsä ja päästä läheiseen rukouksyhteyteen Isän kanssa. Viime aikoina on paljon harrastettu erilaisia terveystapaustoja, joita ei pidä sotkea hengelliseen paastoon, vaikka silläkin saattaa olla terveyttä parantavaa vaikutusta.

Palkka

Kun Jeesus edellyttää hurskauden harjoittamisen tapahtuvan salassa, se ei tarkoita sitä, etteikö rukousta ja köyhien avustamista ja paastoa voisi tapahtua myös seurakunnassa. Kun kokoseurakunta rukoilee, niin samalla sen jokainen jäsen voi sydämessään yhtyä rukouksiin. Yhteisestä sopimuksesta tapahtuvalle rukoukselle Jeesus lupaa erityisiä vastauksia. Mutta jos rukouksemme on pelkästään yhteisöllistä ilman kammioissa tapahtuvaa henkilökohtaista yhteyttä Herran kanssa, meillä on suuri vaara sortua ulkokultaisuuteen

Jeesus lupaa palkkion kaikista hurskauden harjoituksista, jotka tapahtuvat salassa Herran kasvojen edessä. Palkka on juuri siinä, että köyhiä auttaessaan, rukoillesaan ja paastotessaan uskova kristitty saa oppia tuntemaan syvemmin itse Jumalaa. Ihmiselle ei ole mitään sen suurempaa palkkiota kuin oppia tuntemaan syvemmin Herran armon ja kirkkauden kasvoja ja ylistää niitä katsellessa Hänen pyhää nimeään.

Herra kutsuu Sinua hurskauden harjoittamiseen!